

Zdunik & Mykietyn

Bassem Akiki – dyrygent
Marcin Zdunik – wiolonczela
NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Paweł Mykietyń (1971) *II Koncert na wiolonczelę i orkiestrę symfoniczną* [30']

Modest Musorgski (1839–1881) / **Walter Goehr** (1903–1960) *Obrazki z wystawy* [25']

I. Promenada

II. Rynek w Limoges

III. Promenada – IIIa – Stary zamek

IV. Promenada – IVa – Tuileries

V. Bydło

VI. Promenada – VIa – Taniec piskląt w skorupkach

VII. Samuel Goldenberg i Szmul

VIII. Katakumby

IX. Chatka na kurzej stopce

X. Wielka Brama Kijowska

Dwa utwory włączone do programu niniejszego koncertu różni prawie wszystko: stylistyka, czas powstania oraz założenia kompozycyjne. **II Koncert na wiolonczelę i orkiestrę symfoniczną Pawła Mykietyna jest nową kompozycją polskiego twórcy, z kolei *Obrazki* z wystawy Modesta Musorgskiego to dzieło powszechnie znane i lubiane, które tego wieczoru zabrzmi w rzadko prezentowanej wersji.**

Swoje prawykonanie *II Koncert na wiolonczelę i orkiestrę symfoniczną* Mykietyna miał w marcu ubiegłego roku w Warszawie. Partię solową zagrał rozpoznawalny, mający szeroki repertuar i chętnie sięgający po dzieła współczesne Marcin Zdunik. Całość poprowadził Bassem Akiki. Ci sami artyści wystąpią również podczas tego koncertu. Utwór został znakomicie przyjęty, był chwalony zwłaszcza za komunikatywność i emocjonalność języka muzycznego. Powstał w ścisłej współpracy z solistą, któremu też jest zdedykowany. Stanowi syntezę doświadczeń kompozytora związanych z pisaniem muzyki orkiestrowej w ostatnich latach, jest też naturalnym uzupełnieniem stworzonego dla Marcina Markowicza (na zamówienie NFM) *Koncertu skrzypcowego. II Koncert na wiolonczelę i orkiestrę symfoniczną* jest zbudowany z krótkich, złożonych z kilku dźwięków motywów, które są przyspieszane i spowalniane, co skutkuje podwyższeniem lub obniżeniem napięcia. W przeznaczony wyłącznie dla solisty kadencji kompozytor naturalny dźwięk wiolonczeli skonstrastował z wyrafinowanymi kombinacjami flażoletów, czyli tonów uzyskiwanych za pomocą przyciśnięcia struny instrumentu w dodatkowym miejscu. Z jednej strony pozwala to wydobyć dodatkowe składowe harmoniczne wzbogacające brzmienie, a z drugiej – sprawia, że staje się ono delikatne i jakby odrobinę przymglone. Soliście towarzyszy niewielka orkiestra, w której skład wchodzi: flety, oboje, klarnety, fagoty, waltornie, trąbki, puźony, tuba, smyczki i perkusja (m.in. dzwony, dzwonki, wibrafon, tam-tam, talerze, kotty, werbel). Wystuchanie tego utworu to świetna okazja do poznania nowej i przez to wciąż mało znanej kompozycji autorstwa jednego z najbardziej rozpoznawalnych twórców muzyki współczesnej.

Ukończona w 1874 roku *suita Obrazki z wystawy* to jedno z najpopularniejszych dzieł Musorgskiego. Powstała jako wyraz hołdu złożonego przez twórcę przyjacielowi, malarzowi i architektowi Wiktorowi Hartmannowi. Artyści poznali się w 1868 roku, prawdopodobnie podczas spotkania u wpływowego krytyka i ideologa Władimira Stasowa. Od tej pory plastyk wspierał Musorgskiego, wyrażając podziw dla jego kompozycji. Serdeczną przyjaźń przerwała w 1873 roku nagła śmierć Hartmanna spowodowana pęknięciem tętniaka. Malarz miał zaledwie 39 lat. To wydarzenie wstrząsnęło Musorgskim, który postanowił upamiętnić kolegę: umuzyczniał wybrane obrazy jego autorstwa. Dodatkowym impulsem była zorganizowana przez Stasowa wielka, obejmująca około czterystu obrazów wystawa dzieł Hartmanna zaprezentowana w Petersburgu. Praca postępowała szybko, a jeśli wierzyć zapewnieniom Musorgskiego wyrażonym w liście do Stasowa, napisanie całości

zajął zaledwie trzy tygodnie. Poszczególne ogniwa, inspirowane rysunkami i akwarelami Hartmanna, to pokraczny *Gnom*; melancholijny *Stary zamek*; obraz kapryśnych dziecięcych zabaw – *Tuileries*; muzyczna wizja przejazdu wielkiego wozu zaprzężonego w woły, czyli *Bydło*; figlarny *Taniec piskląt w skorupkach*; muzyczny portret bogatego i biednego Żyda, czyli *Samuel Goldenberg i Szmul* (ich przedstawienia Hartmann namalował podczas pobytu w Sandomierzu); *Rynek w Limoges* – wizja gwarne go jarmarku; stworzone pod wpływem wizyty w paryskiej nekropolii *Katakumby*; upiorna *Chatka na kurzej stopce* i wieńcząca dzieło monumentalna *Wielka Brama Kijowska*. Niektóre części suity zostały połączone za pomocą odcinków zatytułowanych *Promenada*, oznaczonych w partyturze jako „*nel modo russo*”. Przyjaciele kompozytora przyjęli dzieło entuzjastycznie, ale koledzy po fachu zareagowali z rezerwą i zmieszaniem. Ponieważ Musorgski nie miał formalnego wykształcenia muzycznego, nie traktowali go do końca poważnie i często okazywali mu lekceważenie. Suita w oryginale jest przeznaczona na fortepian, jednak prędko doczekała się licznych opracowań na orkiestrę. Najbardziej znane są przeznaczony na wielkie składy aranżacje przygotowane przez Maurice’a Ravela w 1922 roku i przez Leopolda Stokowskiego w 1939 roku. Podczas tego koncertu utwór zabrzmiał w znacznie rzadziej wykonywanej orkiestracji Waltera Goehra z 1942 roku, która została napisana na mniejszą orkiestrę. W opracowaniu tym nie przewidziano użycia kontrafagotu czy tuby, wśród instrumentów perkusyjnych znalazł się jednak wibrafon, w skład orkiestry wchodzi też fortepian. Niemiecki kompozytor zmienił także kolejność poszczególnych części – usunął z suity *Gnoma*, a na jego miejscu umieścił *Rynek w Limoges*.

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

